

IM.STEFANA

**FUNDACJA
BATOREGO**

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Dziesięć punktów programu Obywatele dla Demokracji – w odpowiedzi na stanowisko grupy organizacji prawicowych w sprawie funkcjonowania funduszy norweskich

W związku z nieprawdziwymi informacjami na temat programu Obywatele dla Demokracji, upowszechnianymi w stanowisku powstałym z inicjatywy utworzonej 19 lutego br. Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej, zrzeczającej kilkanaście organizacji określających się jako konserwatywno-prawicowe, oświadczamy co następuje:

- 1) Cele, priorytety oraz wysokość budżetu programu dla organizacji pozarządowych, finansowanego z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. Fundusze EOG), uzgodnione były między Państwami - Darczyńcami: Norwegią, Islandią i Liechtensteinem a Polską i zapisane w przyjętym przez rząd polski porozumieniu. Zgodnie z umową, 37 milionów euro z Funduszy EOG przeznaczone zostało na „wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w budowaniu sprawiedliwości społecznej, demokracji i zrównoważonego rozwoju”.
- 2) Przed uruchomieniem programu dla organizacji pozarządowych w Polsce obszary wsparcia i wybór priorytetów odpowiednich dla naszego kraju były szeroko dyskutowane w środowisku pozarządowym w ramach otwartych konsultacji prowadzonych pod patronatem Rady Działalności Pożytku Publicznego, w których udział wziąć mogli wszyscy zainteresowani. Informacja o ich prowadzeniu była dystrybuowana wieloma kanałami, w tym poprzez portal ngo.pl, który codziennie odwiedza ok. 35 tys. przedstawicieli organizacji pozarządowych.
- 3) Fundacja Batorego w partnerstwie z Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży wybrane zostały na operatora programu dla organizacji pozarządowych w otwartej procedurze konkursowej, w której przedstawiły propozycję programu dotacyjnego, uwzględniającą wnioski z konsultacji oraz wnioski z badań dotyczących kondycji III sektora.
- 4) Program wspierał szerokie spektrum działań służących: angażowaniu obywateli i organizacji obywatelskich w procesy kształtowania polityk publicznych na szczeblu lokalnym i krajowym; sprawowaniu obywatelskiej kontroli nad funkcjonowaniem instytucji publicznych i instytucji zaufania publicznego; zwiększaniu zakresu i form wsparcia dla grup narażonych na ryzyko wykluczenia społecznego; promocji i ochronie praw człowieka, przeciwdziałaniu wszelkim formom dyskryminacji ze względu na rasę, pochodzenie etniczne, wyznanie, płeć lub orientację seksualną; kształtowaniu postaw obywatelskich oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu i marginalizacji dzieci i młodzieży; a także wzmocnieniu kondycji organizacji pozarządowych i tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi trzeciego sektora.
- 5) Program Obywatele dla Demokracji prowadzony był zgodnie z przyjętymi przez rząd polski dokumentami programowymi określającymi zakres tematyczny oraz procedury dystrybucji i

rozliczania środków pomocowych. Konkursy dotacyjne organizowane w programie ściśle przestrzegały zasad równego dostępu, otwartości, przejrzystości i jasności procedur. Terminy składania wniosków były podane przy uruchomieniu programu, a informacja o konkursach była szeroko dystrybuowana m.in. przez portale dla organizacji pozarządowych i portale samorządowe oraz szeroki mailing. 6 726 wniosków o dotację, które zostały złożone w 6 konkursach dotacyjnych oceniało 115 niezależnych, zewnętrznych ekspertów, wybranych w otwartym naborze w oparciu o kompetencje dotyczące obszarów tematycznych. Jednym z nich był pan Wojciech Kaczmarczyk, obecny dyrektor departamentu społeczeństwa obywatelskiego w KPRM, który oceniał wnioski dotyczące projektów systemowych, partycypacji obywatelskiej i działań strażniczych. Wyniki ocen ekspertów podawane były do publicznej wiadomości z nazwą organizacji i miejscem jej rejestracji, tytułem projektu, wnioskowaną i przyznaną kwotą dotacji.

- 6) W ciągu 2,5 roku (od listopada 2013 do kwietnia 2016), 667 organizacji pozarządowych zrealizowało 617 projektów o wartości 131 milionów złotych. Działania projektowe prowadzone były w 773 miejscowościach w Polsce. 146 projektów miało zasięg ogólnokrajowy. Najwięcej projektów realizowały organizacje z województwa mazowieckiego. Prowadziły one jednak swoje działania nie tylko w stolicy, ale też w innych częściach Polski lub w całym kraju. Dodatkowo, niemal połowa z nich (96 organizacji) realizowała projekty partnerskie z udziałem 125 organizacji z innych części kraju. Dla organizacji pozawarszawskich współpraca taka oznaczała zmniejszenie obowiązków formalnych, pracy administracyjnej, rozliczeń, konieczności wniesienia wkładu własnego.
- 7) Ze względu na określone regulacjami wymogi, krótki czas realizacji, konieczność wniesienia finansowego wkładu własnego, rozliczanie z osiągnięcia rezultatów - program nie był łatwy dla małych i mniej doświadczonych organizacji. Dlatego też dla zwiększenia dostępu i ograniczenia pracy organizacji wprowadziliśmy dwustopniową procedurę składania wniosków: krótkie wnioski wstępne, a następnie rozbudowane wnioski pełne. Dla ułatwienia startu mniejszym organizacjom, Fundacja Batorego oferowała pokrycie wymaganego wkładu własnego ze swoich środków. Z tej formy pomocy skorzystało 47 organizacji.
- 8) Celem programu nie było równomierne rozłożenie wsparcia na 1 mieszkańca województwa, ale wybranie spośród projektów, jakie wpłynęły na konkurs takich, które zapewniają realizację zakładanych rezultatów. Niemniej jednak, jeśli przyjrzeć się zależnościom między liczbą organizacji z danego województwa, które złożyły wnioski i liczbą tych, które otrzymały dotację, a także liczbą organizacji zarejestrowanych w danym województwie i ich procentowym udziałem w ogólnej liczbie organizacji pozarządowych, widać wyraźne potwierdzenie statystycznych prawidłowości. Najwięcej wniosków złożyły organizacje z mazowieckiego (1528) i małopolskiego (739) - dwóch województw o najwyższym wskaźniku zarejestrowanych organizacji, ale tuż za nimi były woj. warmińsko-mazurskie, podlaskie i pomorskie, gdzie liczba organizacji jest jedną z niższych w kraju. Najmniej wniosków wpłynęło z województw opolskiego, lubuskiego, świętokrzyskiego, w których działa najmniej organizacji. Opolskie, podobnie jak lubuskie, źle wypada od lat we wszystkich statystykach dotyczących III sektora, dostaje śladowe dotacje zarówno w konkursach FIO jak i ASOS.
- 9) W programie wsparcie otrzymały bardzo różne organizacje. Obok dużych i doświadczonych z wielkich miast, młode i małe, z terenów wiejskich i małych miasteczek (jak Fundacja Kreatywnej Przestrzeni i Rozwoju CampoSfera z Klimontowa, Fundacja Concordia z Kaszczora,

Fundacja na rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych „Wyjdź z Domu” z Moszczenicy). Wśród grantobiorców programu były też organizacje kierujące się w swoich działaniach misją i światopoglądem chrześcijańskim takie jak: Caritas Diecezji Toruńskiej, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, Fundacja Dzieło Kolpinga w Polsce czy Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół „Ognisko”.

- 10) Podstawowym założeniem programu, zapisanym w dokumentach Funduszy EOG uzgodnionych na szczeblu unijnym i przyjętych przez polski rząd, było upowszechnianie wartości demokratycznych i uniwersalnych praw człowieka zapisanych w traktatach unijnych i w Konstytucji RP, takich jak wolność sumienia i wolność wyrażania poglądów, równość płci, ochrona praw mniejszości i niedyskryminacja. Ochronie tych wartości służyły projekty dotyczące zwalczania i przeciwdziałania dyskryminacji i wykluczania słabszych, przełamywania stereotypów i uprzedzeń wobec innych: Romów, migrantów, uchodźców, osób nieheteroseksualnych (jak potwierdziły badania najbardziej narażonych na agresję i mowę nienawiści), ochrony praw kobiet, dzieci, osób niepełnosprawnych. Dziś, gdy atakowane są podstawowe wartości, na jakich opiera się wspólnota europejska i demokratyczne rządy prawa, gdy coraz częściej do głosu dochodzi populizm i kłamstwo, pogarda, nienawiść i wrogość do innych, widać wyraźnie, że były to działania niezwykle potrzebne, odpowiadające na współczesne wyzwania, a grupa projektów realizowanych w tym obszarze była nieduża i wciąż niewspółmierna do potrzeb.

PS. W pełni identyfikujemy się z postulatem utrzymania w programie dla organizacji pozarządowych zasady przejrzystości, bezstronności, równości i poszanowania wartości konstytucyjnych. Apelujemy do sygnatariuszy stanowiska, aby w swoich działaniach również się nimi kierowali.

Warszawa, 30 marca 2017